

ปอบในศตวรรษที่ 21 ในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us*¹

ชนินทร์ เพ็ญสูตร²

บทคัดย่อ

ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* (2565) เขียนบทและกำกับโดย เมธัส อุตสาหะ ถูกเผยแพร่ในเทศกาลภาพยนตร์ Wildtype ประจำปี พ.ศ. 2565 *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* เป็นภาพยนตร์ประเภทสารคดีล้อเลียน (mockumentary) ที่ฉายภาพให้เห็นถึงเรื่องราวความนึกคิด และชีวิตของผีปอบ ซึ่งเป็นความเชื่อของคนในพื้นที่ภาคอีสาน

บทความวิจัยนี้ศึกษานิยามของปอบจากภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* ผ่านการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* มีลักษณะแตกต่างไปจากภาพของปอบที่ปรากฏผ่านสื่อและเอกสารวิชาการที่ศึกษา โดยภาพยนตร์ฉายให้เห็นถึงความพยายามในการเอาตัวรอดของปอบให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ ปอบสามารถมีความนึกคิดทางอารมณ์ในด้านความรัก และปฏิเสธการเข้าสิงร่างของผู้อื่นเพราะความเสนาห์ นอกจากนี้ ยังมีการใช้เล่ห์เพทุบายเพื่อความอยู่รอดร่วมกับครอบครัวหมอผี ในภาพยนตร์ยังฉายให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างวัยคนรุ่นใหม่ไม่มีความเชื่อในเรื่องผี และเชื่อว่าอาชีพรักผีคืออาชีพที่หลอกลวงผู้อื่น ในขณะที่คนอีสานที่อยู่ในวัยกลางคน ยังคงมีความเชื่อในเรื่องผีและพิธีกรรมไล่ผี

คำสำคัญ: คนชายขอบ ปอบ อีสาน ผี หมอผี

* วันที่รับบทความ 21 ตุลาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 12 มกราคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ 23 มกราคม 2566

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง *ปอบในศตวรรษที่ 21 ในภาพยนตร์สั้นเรื่อง He Is a Real Ghost, Please Trust Us* ด้วยทุนวิจัยส่วนตัว

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Pob in the 21st Century in the Short Film *He Is a Real Ghost, Please Trust Us*

Chanintorn Pensute³

Abstract

The short film *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* (2022), written and directed by Metas Usaha, was released at the 2022 Wildtype Film Festival. *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* is a mockumentary that shows the story, thoughts, and life of the *Phi Pob*, the belief of people in the northeastern region.

This research article studied the meaning of *Pob* from the short film *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* through documentary research and textual analysis. The results showed that *Pob* in *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* looks very different from other *Pob* depicted in the media and academic papers. The film relates *Pob*'s attempt to survive and live in society, and *Pob* is emotionally inclined to love and reject the possession of another human because of affection. *Pob* also performed a trick to survive with the sorcerer family.

Moreover, the film displays the differences between ages. The new generation does not believe in ghosts but believes that a shaman deceives others, while middle-aged Isan people still believe in ghosts and exorcist rituals.

Keywords: marginal people, *Pob*, *Isan*, ghost, shaman

---

³ Assistant Professor, Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University

เกริ่นนำ

ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* (2565) เขียนบทและกำกับโดย เมธัส อุตสาหะ เป็นภาพยนตร์สั้นที่ถูกคัดเลือกให้นำมาฉายในเทศกาลภาพยนตร์สั้น Wildtype ประจำปี พ.ศ. 2565 โดยเทศกาลภาพยนตร์ Wildtype จัดขึ้นในกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา พะเยา และภูเก็ต ช่วงระหว่างวันที่ 1-2 ตุลาคม และ 8-9 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* ถูกจัดอยู่ในหมวดหมู่ Rough ของเทศกาล Wildtype ซึ่งเป็นหมวดหมู่ที่นำเอาภาพยนตร์สั้นของผู้กำกับภาพยนตร์ประเภทมือสมัครเล่น อาทิ นักเรียน นักศึกษา ฯลฯ มาฉายให้แก่ผู้ชม⁴ ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* เป็นภาพยนตร์สั้นประเภทสารคดีล้อเลียน (mockumentary) ว่าด้วยเรื่องราวของเขียด วัลรุ่นผู้มีความประสงค์ที่จะทำสารคดีที่เกี่ยวข้องกับปอบ เพื่อนำสารคดีดังกล่าวไปสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา⁵

เรื่องราวของปอบหรือผีปอบ ได้ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ หนังสือ วิทยุ สื่อเสียงที่ปรากฏในแพลตฟอร์มยูทูป (YouTube) ฯลฯ ในส่วนของภาพยนตร์ไทย ภาพยนตร์เรื่อง *บ้านผีปอบ* ออกฉายครั้งแรกในปี พ.ศ. 2532 แสดงให้เห็นถึงลักษณะของผีปอบที่เชื่อมโยงกับสภาวะของความเป็นพื้นที่ชนบท หลังจากการออกฉายภาพยนตร์ในภาคแรก ได้มีการสร้างภาพยนตร์เรื่อง *บ้านผีปอบ* จนกระทั่งชุดภาพยนตร์ *บ้านผีปอบ* มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 14 ภาค ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2554 (แก้ว มีนาคันท์, 2561) สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของผู้ชมภาพยนตร์ไทยที่มีต่อภาพยนตร์ชุด *บ้านผีปอบ* ภาพยนตร์แนวตลกอีกเรื่องหนึ่งที่ออกฉายในปี พ.ศ. 2544 เรื่อง *ปอบ หวิด สยอง* เป็นภาพยนตร์ที่แสดงให้เห็นถึงปอบในรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากปอบทั่วไป โดยผีปอบในภาพยนตร์สามารถแสดงตัวตนในรูปร่างที่มีขนาดใหญ่โต มีลักษณะเหมือนปีศาจ

---

⁴ ข้อมูลจากเฟซบุ๊กแฟนเพจ Wildtype เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/wildtypeth>

⁵ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* ถูกอ้างอิงจากภาพยนตร์โดยตรง

ในส่วนของหนังสือชุด “ภูตผีปิศาจไทย” เรื่อง *ปิศาจไทย*⁶ โดย เหม เวชกร ที่ถูกตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2478 มีตอนหนึ่งที่มีชื่อเรื่องว่า “ผีปอบ” เล่าถึงเหตุการณ์ที่ผีปอบไปเข้าสิงร่างแม่ของนางเอกในเนื้อเรื่อง (เหม เวชกร, 2546) ในส่วนของวิทยุ ละครวิทยุคณะเกศทิพย์ ช่อง FM 106 ได้เผยแพร่ละครวิทยุเรื่อง *ป่าภูผีปอบ* เขียนบทโดย ณรงค์นาวิน ณ เมืองกรุง โดย *ป่าภูผีปอบ* มีการออกอากาศรายการเป็นตอน ตอนละ 1 ชั่วโมง (ละครวิทยุ คณะเกศทิพย์, 31 พฤษภาคม 2565) และในส่วนของยูทูบ รายการ *เดอะ โกสต์ เรดิโอ (The Ghost Radio)* ได้มีการเผยแพร่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปอบโดยผู้เล่าจากทางบ้าน ตอน “ผีปอบ” ซึ่งเป็นเรื่องราวของบิดาของผู้เล่าเรื่องที่เชื่อว่าถูกผีปอบเข้าสิงร่าง ตอน “ปอบแม่ ปอบลูก” ซึ่งเป็นเรื่องราวของครอบครัวปอบ และ ตอน “บ้านผีปอบ 1996” อธิบายถึงเรื่องราวของการทำให้ปอบกลายเป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม (TheghostradioOfficial, 7 กุมภาพันธ์ 2564; 12 กรกฎาคม 2564 & 14 สิงหาคม 2565)

ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* (2565) เป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของปอบในมุมมองที่แตกต่างออกไปจากสื่อที่เคยถูกผลิตมา อาทิ การแสดงออกถึงความสนุกสนานในการดำรงชีวิตในช่วงเวลากลางวันของปอบ ปอบมีความรักกับหญิงในชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็สะท้อนถึงความคล้ำยคลึงในบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปอบเมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆ เช่นเดียวกัน อาทิ ความเชื่อในเรื่องปอบของคนอีสาน ความสามารถของปอบในการเข้าสิงร่างคน การรับประทานเนื้อสัตว์ดิบและเลือดสด ฯลฯ

He Is a Real Ghost, Please Trust Us (2565) แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างความสัมพันธ์ของหมอผีกับปอบ การสืบทอดกิจการในครอบครัวและความขัดแย้งของตัวละครในการดำเนินกิจการของครอบครัว ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับผีในศตวรรษที่ 21 และการปรับตัวของการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่อ

---

⁶ คงตัวสะกดตามชื่อหนังสือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของปอบผ่านภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us*
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างระหว่างปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กับเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปอบผ่านสื่อดั้งเดิม ได้แก่ หนังสือ ภาพยนตร์ และสื่อใหม่ ได้แก่ วิดีโอออนไลน์ในแพลตฟอร์มยูทูป

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง *ปอบในศตวรรษที่ 21* ในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis)

ในส่วนของเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปอบ ในส่วนของงานวิชาการภาคภาษาไทย ผู้วิจัยทำการค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูล Thai Journals Online (ThaiJO) Thai Digital Collection (TDC) และ WorldCat โดยใช้คำค้นหา “ปอบ” และ “ผีปอบ” และพบว่า มีบทความที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นจำนวนทั้งสิ้น 12 บทความ วิทยานิพนธ์จำนวน 5 เรื่อง และหนังสือจำนวน 2 เล่ม ในส่วนของงานวิชาการภาคภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยเลือกคำค้นหา *Phi Pob* ผ่านการค้นหาจากระบบ WorldCat และเพิ่มเติมการค้นหาด้วยการใช้งานแพลตฟอร์ม Google Scholar พบว่า มีงานเขียนเกี่ยวกับผีปอบเป็นภาษาอังกฤษจำนวน 8 เรื่อง และภาษาฝรั่งเศสจำนวน 1 เรื่อง โดยงานเขียนที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ *การศึกษากระบวนการตีตราทางสังคมที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผีปอบ* (อภิมุข สดมพฤกษ์, 2558) วิทยานิพนธ์ที่ดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่เชื่อกันว่ามีปอบ *สารคดีและประเพณีน่ารู้เกี่ยวกับเมืองสวรรค์และผีसाงเทวดา* (เสฐียรโกเศศ, 2503) งานเขียนที่อธิบายถึงลักษณะของปอบ “ผีปอบ: วาทกรรมตกค้างในยุคออนไลน์” (ยงยุทธ บุราสิทธิ์ และคณะ, 2558) งานเขียนที่มีการเชื่อมโยงประเด็นของปอบกับความเชื่อเป็นอีสาน

การทำให้ปอบกลายเป็นอื่นในสังคม และการตั้งคำถามถึงสถานะความล้ำสมัยของปอบ และงานเขียนเรื่อง “หมู่บ้านผีปอบ บ้านรักษาผีปอบ กรณีบ้านนาสาวนาน อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร” (สมชาย นิลอาธิ, 2555) บทความดังกล่าวมีการอธิบายถึงประเภทของปอบ พฤติกรรมของปอบ และกระบวนการลงโทษปอบ

นอกจากการศึกษาผ่านบทความทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปอบจากงานเขียนของ เหม เวชกร นักเขียนผู้มีผลงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับวิญญาณ รายการยูทูบ *เดอะ โกสต์ เรดิโอ (The Ghost Radio)* เฉพาะตอนที่เกี่ยวข้องกับปอบจำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนผีปอบ ตอนปอบแม่ปอบ ลูก และตอนบ้านผีปอบ 1996 ภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับปอบ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง *ปอบ หวิด สยอง (2544) บ้านผีปอบ (2551) บ้านผีปอบ รีฟอร์มเมชั่น (2554) ปอบหน้าปลวก (2557) และ หลวงพี่กะอีปอบ (2563)* ซึ่งออกฉายภาพยนตร์ในช่วงศตวรรษที่ 21⁷

ในส่วนของการวิเคราะห์ด้วยบท (textual analysis) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ด้วยบทโดยเน้นไปที่ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us (2565)* เพียงเรื่องเดียว โดยจะเป็นการเปรียบเทียบกับบริบทของปอบในสื่ออื่นๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างของปอบที่ถูกตีความและเผยแพร่ในภาพยนตร์สั้น

นิยามความหมายของปอบ

หนังสือเรื่อง *สารคดีและประเพณีน่ารู้เกี่ยวกับเมืองสวรรค์และผีसागเทวดา* โดย เสฐียรโกเศศ (2503: 338) ได้อธิบายถึงผีปอบ ดังนี้

“ผีปอบนั้นก็ว่าเป็นคนๆ เรายี่เอง แต่อาจเข้าไปสิงภายในร่างกายของคน แล้วกินอาหารที่คนกินเข้าไป ทำให้คนๆ นั้นผอมทรุดโทรมลง ในที่สุดก็กินตับไต ไส้ พุงเสียหมด คนนั้นก็ตาย ผีปอบว่าเป็นผีของภาคอีสานที่พลัด

---

⁷ ศตวรรษที่ 21 นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2001 ไปจนถึง 31 ธันวาคม ค.ศ. 2100

เข้ามา ผิชนิดนี้ถ้ามันโกรธใครก็เข้าไปสิงอยู่ในร่างกาย
ของผู้นั้น คนดีมีวิชาอาจเลี้ยงผิชนิดนี้ เพื่อใช้ให้มันเข้าไป
สิงผู้ที่ต้องการจะให้ได้รับความเดือดร้อนถึงตาย คนเป็นผี
ปอบถ้าชาวบ้านรู้ ก็ขับไล่ไปจากหมู่บ้าน เพราะกลัวว่า
จะเข้าไปสิงทำร้ายเขา...”

กล่าวโดยสรุป ปอบหรือผีปอบสามารถเข้าสิงในร่างกายของคน โดยใน
ระยะแรก ผีปอบจะดำรงตนอยู่ได้ด้วยการทานอาหารที่คนทาน เนื่องจากปอบ
ได้ทานอาหารแทนร่างกายของคนที่เป็นผีปอบ ในเชิงกายภาพ คนที่ถูกสิงจะไม่
ได้รับสารอาหาร ทำให้ร่างกายผ่ายผอมลง ในระยะต่อมา ปอบที่สิงอยู่ในร่างจะ
ทำการกินเครื่องในของผู้ที่ถูกสิง ส่งผลให้ผู้ถูกสิงเสียชีวิตในที่สุด ผู้ที่เป็นปอบจะ
เป็นผู้ที่ถูกรังเกียจจากชาวบ้าน ซึ่งความรังเกียจนั้นเกิดจากความหวาดกลัว โดย
เสฐียรโกเศศ (2503: 340) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ไม่เพียงแต่ผู้ที่ทำการขับไล่
ปอบจะเป็นชาวบ้านในพื้นที่เท่านั้น เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น กำนันอำเภอ⁸ ก็มีส่วน
ร่วมเป็นหนึ่งในผู้ขับไล่ปอบออกจากพื้นที่ด้วยเช่นเดียวกัน เพราะมีความเชื่อไม่
ต่างจากคนในพื้นที่

งานเขียนโดย สมชาย นิลอาธิ (2555: 2) อธิบายว่า ปอบมีอยู่ด้วยกัน
2 ประเภท คือ ปอบเชื้อและปอบมนต์ โดยปอบเชื้อคือปอบที่มีที่มาจากการสืบ
เชื้อสาย เมื่อปอบเสียชีวิต จะมีการไปสิงสู่ในร่างกายของลูกสาวหรือเครือญาติ โดย
ทั่วไปการสืบทอดความเป็นปอบมักจะสืบทอดทางเพศหญิง เช่น จากแม่สู่ลูก ใน
ส่วนของปอบมนต์ เป็นปอบประเภทที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการสืบสายโลหิต
ปอบมนต์จะเกิดขึ้นกับคนที่เรียน “มนต์วิชาประเภทอาคมของคลัง” แต่ต่อมาได้
ปฏิบัติผิดต่อข้อห้ามที่กำหนดหรือไม่ปฏิบัติตามที่ครูผู้มอบวิชาสอน มนต์วิชาเหล่านั้น
จะส่งผลร้ายแทนที่จะเป็นคุณ โดยจะกลายเป็นปอบ (สมานฉันท์ พุทธจักร,
2560; สมชาย นิลอาธิ, 2555: 2)

⁸ ชื่อตำแหน่ง ณ ช่วงเวลาที่ผู้เขียน เหม เวชกร ทำการเขียนเนื้อหา

ในงานเขียนของ เหม เวชกร ได้อธิบายถึงลักษณะของผู้ที่ถูกผีปอบเข้าสิงว่า จะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น จากที่เคยเจ็บป่วย ลูกจากเตียงนอนไม่ค่อยไหว ก็สามารถลุกขึ้นมาเดินได้อย่างคล่องแคล่ว ลักษณะการกินก็เปลี่ยนไปจากเดิม มีการทานอาหารดิบ เช่น หมูสด ประสาทสัมผัสดีกว่าคนทั่วไป เช่น เมื่อมีคนกระซิบพูดคุยกัน จะสามารถได้ยินบทสนทนาอย่างชัดเจน ไม่หลับในเวลากลางคืน เมื่อปอบออกจากร่าง จะสามารถเห็นร่างของคนที่ถูกเข้าสิงเป็นตัวตน ผีปอบจะสามารถเคลื่อนตัวด้วยความรวดเร็ว (เหม เวชกร, 2546: 88-97) วิธีการสังเกตว่าใครคือผีปอบอีกประการหนึ่งคือ การดูลักษณะการสบสายตาคู่สนทนา ผีปอบจะหลีกเลี่ยงการสบสายตา และจะมีลักษณะอาการตาขวาง (เสฐียรโกเศศ, 2503: 338)

ในสื่อเสียงผ่านแพลตฟอร์มยูทูป ภาพลักษณ์ของปอบคือความน่ากลัวที่สามารถทำร้ายมนุษย์ โดยการทำให้มนุษย์ชั้นสูงสุดคือการทำให้เสียชีวิต จากเรื่องเล่าโดยผู้ฟังจากที่บ้าน คุณโยทิน ในรายการ *เดอะ โกสต์ เรดิโอ* ออกอากาศทางช่องยูทูป TheghostradioOfficial วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564 คุณโยทินได้อธิบายถึงอาการของบิดาที่เชื่อว่าถูกผีปอบเข้าสิงว่า มีอาการที่ผิดปกติโดยบิดามีความอยากรับประทานเนื้อสัตว์ดิบ เลือดสดๆ รับประทานอาหารเป็นจำนวนมาก แต่ในขณะเดียวกัน กลับมีน้ำหนักตัวที่ลดลงกว่า 10 กิโลกรัม พูดคำหยาบ มองเห็นวิญญาณ สวดมนต์ในบทสวดเป็นภาษาเขมร แต่เป็นบทสวดอวมงคล มีการปฏิเสธเมื่อลูกชายจะเอาพระแขวนคอ โดยให้เหตุผลว่าร้อน กล่าวกับพยาบาลว่า “กูอยากกินมึง มึงน่าอร่อยจัง” และกล่าวกับบุตรชายว่า “มึงรู้ไหม กูกินพ่อมึงแล้วนะ”

อีกกรณีหนึ่งจากรายการ *เดอะ โกสต์ เรดิโอ* ผู้เล่าเรื่อง คุณนิด ได้อธิบายว่า การกลายเป็นผีปอบสามารถเกิดขึ้นได้จากการผิดครูจากการเล่นคุณไสย โดยปอบบางจำพวกจะพูดให้คนรู้ว่าตนเองเป็นปอบ เรียกว่า “ปอบออกปาก” ปอบสามารถอยู่ทั้งในร่างคนและสัตว์ เช่น ลิง สุนัข จากเรื่องราวที่คุณนิดเล่าพบว่า ถึงแม้คนในพื้นที่จะทราบว่ามีแม่และลูกที่อาศัยในพื้นที่เป็นปอบ และฆ่าคนและสัตว์ด้วยการกินร่างกายและเลือดสด แต่ก็ไม่ได้มีการขับไล่ออกจากพื้นที่

แต่จะมีการเฝ้าระวังกันเอง และเมื่อแม่และลูกปอบ ไม่พึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ก็ได้มีการข่มขู่ว่า “อี อบต. บ้านเนีย...พัฒนา หมู่บ้านแบบนี้หรือ กูจะกินมึง” ในระยะเวลาต่อมา สัตว์ในพื้นที่ เช่น ไก่ วัว ได้ถูกฆ่าตายในหมู่บ้านมากขึ้นเรื่อยๆ คนในพื้นที่จึงรวมตัวกันว่าจ้างหมอผีมาปราบแม่ลูกปอบ แต่แม่ลูกปอบกลับว่าจ้างคนในหมู่บ้านมาทำลายพิธีไล่ปอบ หลังจากทีปราบปอบไม่สำเร็จ ได้มีเพื่อนบ้านของปอบแม่ลูกมาเล่าเรื่องให้กับพระอาวุโสในพื้นที่เพื่อขอความช่วยเหลือ โดยอธิบายว่า ปอบเริ่มมีลักษณะร่างกายที่เปลี่ยนไป คือมีเขี้ยวงอกออกมาจากฟัน และดวงตาเปลี่ยนเป็นสีขุ่น ซึ่งถือเป็นลักษณะของการเตรียมตัวเป็น “ห่าก้อม” หรือ “พญาปอบ” เมื่อกลายร่างเป็นห่าก้อมโดยสมบูรณ์ จะไม่มีใครสามารถปราบได้อีก เมื่อได้รับการแนะนำถึงบุคคลที่สามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้ ชาวบ้านก็ได้ไปขอความช่วยเหลือจากพระอาวุโสที่ได้รับการแนะนำมา พระได้ให้ฤกษ์วันในการปราบปอบ เพื่อให้สถานการณ์เป็นไปอย่างราบรื่น ชาวบ้านได้ทำการแจ้งกับตำรวจล่วงหน้าเอาไว้ว่า ในวันดังกล่าวจะมีการบุกrukบ้านของปอบแม่ลูกเพื่อปราบปอบ ซึ่งตำรวจได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี (ตามที่คุณนิธิตอ้าง) เพราะตำรวจก็กลัวปอบเหมือนกัน พระอาวุโสได้เริ่มพิธีปราบปอบด้วยการสวดมนต์ แต่ไม่ได้ทำให้แม่ลูกกลัว ต่อมาได้พระได้หยิบไฟ⁹ บริกรรมคาถาและฟาดไฟไปที่ขาของพระ แต่ปอบแม่ลูกกลับบาดเจ็บแทน จนปอบแม่ลูกกล่าวว่า “ยอมแล้ว” อย่างไรก็ตาม พระอาวุโสอธิบายว่า ไม่สามารถจะช่วยเหลือให้ปอบออกจากร่างกายของแม่ได้ สามารถช่วยได้แต่ลูกสาว แต่จะแก้ไขด้วยการสะกดไม่ให้ปอบออกไปหากินในร่างกายได้อีก ส่งผลให้แม่เสียชีวิตในที่สุด เนื่องจากปอบทำการกินร่างกายของแม่ (TheghostradioOfficial, 12 กรกฎาคม 2564)

สื่อประเภทภาพยนตร์ที่มีเรื่องราวของปอบเข้ามาเกี่ยวข้องนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา พบว่า ภาพลักษณ์ของปอบคือความน่ากลัว แต่เรื่องราวของความน่ากลัวถูกนำไปเชื่อมโยงกับความตลกขบขัน ปอบบางตนมีลักษณะที่มีเล่ห์เหลี่ยม เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง *ปอบ หวิด สยอง* (2544) ปอบที่สิงร่าง

⁹ ไฟลหรือว่านไฟล อยู่ในวงศ์ขิง (ศูนย์ให้การศึกษาสมุทรสงคราม, 2564)

ของหญิงสาวสามารถยั่วให้ผู้ชายเข้ามาหลงไหล ปอบในเรื่อง *ปอบ หวิด สยอง* มีความแตกต่างจากหนังแนวปอบเรื่องอื่นๆ ตรงที่ตัวตนของปอบมีร่างกายเสมือนกับปีศาจ ในขณะที่ปอบในภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ได้แก่ *บ้านผีปอบ (2551)* *บ้านผีปอบ รีฟอร์มเมชั่น (2554)* *ปอบหน้าปลวก (2557)* และ *หลวงพี่กะอีปอบ (2563)* ปอบจะดำรงอยู่ในร่างของมนุษย์ ในภาพยนตร์เรื่อง *ปอบหน้าปลวก* ปอบอยู่ในร่างของหญิงชราโดยมีพื้นที่มีขนาดใหญ่คล้ายเขี้ยวงอกออกมา ภาพยนตร์เรื่อง *หลวงพี่กะอีปอบ (2563)* แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผีปอบในการเหาะเหินเดินอากาศได้ ภาพยนตร์เรื่อง *บ้านผีปอบ (2551)* *บ้านผีปอบ รีฟอร์มเมชั่น (2554)* เป็นภาพยนตร์สองเรื่องจากภาพยนตร์ชุด *บ้านผีปอบ* จากภาพยนตร์ปอบแสดงตนว่าเป็นปอบแม้แต่ในช่วงเวลากลางวัน ยังคงมีการแฝงความตลกขบขันด้วยการใช้มุกวิงวอนปอบ วิงวอนไปชวนปอบตามทีต่างๆ โดยมีการหลอกลวงปอบในช่วงการช้อนตัว เพื่อไม่ให้ปอบหาเจอ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหนือกว่าของมนุษย์ในการใช้มันสมองเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

สิ่งที่ทำให้คนในพื้นที่ทราบถึงการมีตัวตนของปอบในชุมชน จากการวิจัยของ อภิมุข สดมพฤกษ์ (2558: 91-101) ประกอบไปด้วยเหตุการณ์ 6 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรก คนในพื้นที่มีอาการคล้ายถูกผีปอบเข้าสิง รูปแบบที่สอง การฝันเห็นสิงหรือสุนัข ซึ่งหมายความว่าได้ฝันเห็นปอบ โดยสัตว์เหล่านี้ถือเป็นตัวแทนของผีปอบ รูปแบบที่สาม เกิดเหตุการณ์สัตว์เลี้ยงตายเป็นจำนวนมาก รูปแบบที่สี่ เกิดเหตุการณ์คนในชุมชนเสียชีวิตหลายรายในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน รูปแบบที่ห้า เกิดเหตุการณ์ผิดปกติในสังคม เช่น การเห็นแสงไฟลอยได้ การเห็นสุนัขสีดำตาสีแดง รูปแบบที่หก มีคนในชุมชนเจ็บป่วยโดยไม่สามารถหาสาเหตุแห่งการเจ็บป่วย

วิธีการไล่ปอบออกจากร่างของคนที่ถูกสิง สามารถทำได้โดยบุคคลสามประเภท ได้แก่ หมอผี หรืออีกชื่อหนึ่งคือ หมอเทวดา พระสงฆ์ และบุคคลผู้มีคาถาอาคม การไล่ปอบจะมีพิธีกรรมคือการไล่ตีบุคคลที่ถูกปอบเข้าสิง โดยเมื่อปอบจะออกจากร่างของผู้ที่สิงอยู่มักจะร้องออกมาว่า “กลัวแล้ว ไปแล้ว” เป็นความเข้าใจประการหนึ่งว่า คนที่ถูกเข้าสิงจะเป็นผู้บรรยายรายละเอียดว่า

ใครคือปอบ และกระบวนการหลังจากนั้นคือการขับไล่ปอบและครอบครัวของปอบออกจากพื้นที่ (เสฐียรโกเศศ, 2503: 338-339) นอกเหนือจากการจัดการไล่ปอบออกจากตัวคนแล้ว ยังมีการไล่จับปอบโดยพระ หมอธรรม (หมอผี) ชาวบ้านในชุมชน ซึ่งปอบที่มีการไล่จับนี้จะไม่มีการร่างตัวตนแต่เป็นวิญญาณ มีการทำพิธี “เซียงซ่อง” ซึ่งเซียงซ่องจะถูกใช้เป็นอุปกรณ์เสี่ยงทายจุดที่ปอบอาศัยอยู่ วิธีการจับวิญญาณปอบทำโดย การเหวี่ยงไม้เซียงซ่องไปเรื่อยๆ ซึ่งอาจมีการเดินเข้าไปยังบ้านเรือนของคนในชุมชน หากมีทรัพย์สินที่เสียหายจากพิธีดังกล่าว จะไม่มีการถือสาว่ากล่าวกัน มีการปาไข่ดิบไปยังจุดต่างๆ ที่เชื่อว่าเป็นจุดที่มีปอบ ถ้าไข่ที่ถูกขว้างปาออกไปแล้วไม่แตก แปลว่าจับผีปอบได้ จากรายการ *เรื่องจริงผ่านจอ* พบว่า เมื่อผู้ถือเซียงซ่องเจอปอบ จะเหวี่ยงไม้แรงขึ้น และเมื่อคาดการณ์ว่าสามารถจับผีปอบได้แล้ว จะมีการนำเอากระบอกลูกไม้ใผ่มารองรับผีปอบ โดยใส่ไข่ไว้ในกระบอกลูกไม้ใผ่ และจะมีการมัดปิดปากกระบอกลูกไม้ใผ่ด้วยผ้ายันต์ (*เรื่องจริงผ่านจอ*, 9 มีนาคม 2560; TheghostradioOfficial, 14 สิงหาคม 2565) ในขั้นตอนสุดท้าย จะมีการนำกระบอกลูกไม้ใผ่ซึ่งบรรจุบรรดาปอบมารวมกัน และทำการเผาเพื่อให้วิญญาณได้ไปผุดไปเกิด การจับปอบในแต่ละครั้งอาจมีปอบที่ถูกจับได้หลายสิบตัวไปจนถึงหลักร้อยตัว ทั้งนี้ การประกอบพิธีเซียงซ่องจะมีค่าใช้จ่ายซึ่งมีการระดมทุนกันเองจากชาวบ้านรายครัวเรือนและเงินจากกองทุนหมู่บ้าน พิธีเซียงซ่องที่มีคนเข้าร่วมจำนวนมากที่สุดครั้งหนึ่งในภาคอีสาน มีจำนวนราวสองพันคน ร้านค้ามีการหยุดกิจการ และนักเรียนหยุดเรียนมาเพื่อเข้าร่วมในพิธี (*เรื่องจริงผ่านจอ*, 9 มีนาคม 2560)

ในภาพรวม การถือกำเนิดขึ้นของปอบ สามารถแบ่งออกเป็น การเป็นปอบโดยการสืบทอดเชื้อสาย และการเป็นปอบจากการผิดคุณวิชาอาคมของคลัง อาการของคนที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ สามารถสังเกตได้โดยมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น รับประทานของดิบและเลือดสด มีพฤติกรรมก้าวร้าว บางกรณีมีการหลีกเลี่ยงการสบตาคน เดินเหินคล่องแคล่ว กระบวนการไล่ปอบไม่สามารถกระทำได้โดยมนุษย์ปุถุชนทั่วไป แต่จะเป็นบุคคลประเภทที่มีอาถรรพณ์พระ และหมอผี เมื่อใดก็ตามที่มีการกล่าวหาว่าเป็นผีปอบ ผู้ที่ถูกกล่าวหาจะถูกหลีกเลี่ยงการคบค้าสมาคมด้วยความรังเกียจและความกลัว

ปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us*¹⁰

ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กำกับและเขียนบทโดย เมธัส อุตสาหะ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล วิชาเอกการผลิตภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยก่อนหน้านี้ภาพยนตร์สั้นจะถูกคัดเลือกให้เข้าฉายในเทศกาลภาพยนตร์ Wildtype 2022 ภาพยนตร์สั้นใช้ชื่อว่า *West Virginia / ไม่เชื่อโปรดลบหลู่*¹¹

He Is a Real Ghost, Please Trust Us นำเสนอถึงเรื่องราวของ เขียด อุตสาหะ วัยรุ่นอีสานที่ต้องการทำภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับผีปอบ เพื่อนำผลงานไปเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเขียดทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินเรื่อง และจอร์จ หรือจ๊อซ เพื่อนของเขียด ทำหน้าที่ในการเป็นช่างกล้องถ่ายทำสารคดี บุคคลที่เขียดต้องการติดตามถ่ายทำสารคดีคือปอบจอห์น เนื้อเรื่องเกือบทั้งหมดในภาพยนตร์ดำเนินไปเป็นภาษาอีสาน โดยมีบทบรรยายภาษาไทยภาคกลางประกอบ

ภาพที่ 1 ปกภาพของภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* โดยเทศกาลภาพยนตร์ Wildtype

ที่มา: เฟซบุ๊กแฟนเพจ Wildtype, <https://www.facebook.com/wildtypeth>

¹⁰ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* ถูกอ้างอิงจากภาพยนตร์โดยตรง

¹¹ ข้อมูลจากเว็บไซต์เผยแพร่ผลงานของ เมธัส อุตสาหะ <https://outsaha.wixsite.com/traviisto/about>

เนื้อเรื่องในภาพยนตร์เริ่มต้นจากการอธิบายนิยามความหมายของปอบว่า “ผีปอบคือ ผีชนิดหนึ่งที่สิงอยู่ในตัวคน แล้วกัดกินไส้พุงจนคนนั้นตาย เมื่อกินหมดแล้วมันก็จะออกไป” ในฉากภาพยนตร์จะเห็นว่า จอร์จได้ติดตามถ่ายทำเชียด ดำเนินเรื่องราวอธิบายถึงที่มาของความสนใจในการถ่ายทำสารคดีเรื่องผีปอบ โดยเชียดเล่าว่า ตระกูลของเขาประกอบอาชีพเป็นหมอผีมาหลายชั่วอายุคน แต่ลำพังการเป็นหมอผีนั้นอาจไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ จึงต้องมีการออกอุบายบางอย่าง โดยทวดของเชียดได้ไปพบกับปอบตนหนึ่ง และได้ให้คำมั่นสัญญากับปอบ ตนดังกล่าวว่า ถ้าร่วมมือกันทำงานจะให้อาหารและที่อยู่อาศัยโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้ปอบไม่ต้องออกเร่ร่อนหาที่อยู่อาศัยใหม่ ไม่ต้องโดนคนตามล่า โดยเงื่อนไขที่ขอแลกเปลี่ยนกับปอบคือ จะต้องทำงานให้กับหมอผี โดยการไปเข้าสิงร่างคน และหลอกคนอื่น ๆ

เชียดอธิบายว่า เขาไม่เพียงแต่เป็นผู้เตรียมตัวเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น แต่เขายังเป็นหมอผี เช่นเดียวกันกับตระกูลของเขา โดยเขาได้รับการว่าจ้างให้ไปไล่ผี ซึ่งจะต้องมีการซื้อของในการไล่ผี โดยในการอธิบายดังกล่าว เชียดเฉลยอธิบายว่า ของดังกล่าวเป็นเพียงของประกอบฉาก จากคำกล่าวของเชียดอนุมานได้ว่า ของที่ต้องไปซื้อเพื่อใช้ในการทำพิธีกรรม ไม่ได้มีคุณสมบัติในการไล่ผีได้จริง โดยของที่เชียดได้ไปซื้อในร้านโชห่วย ได้แก่ ขมิ้น (ภาษาอีสานเรียกว่า วานไฟ) กระเทียม และหญ้าคา เขาอธิบายว่า หากนำขมิ้น แขนงไว้ที่หน้าบ้าน จะทำให้ผีปอบกลัว กระเทียมและหญ้าคา จะทำให้ผีปอบไม่กล้าเข้าบ้าน

เชียดอธิบายว่า ปอบแบ่งออกเป็นปอบที่มาจากเวทมนตร์และปอบที่มาจากสายเลือด ซึ่งตรงกันกับคำอธิบายของ สมชาย นิลอาธิ (2555) เชียดได้แนะนำให้ผู้ชมภาพยนตร์รู้จักกับปอบที่มีชื่อว่าจอห์น ในช่วงเวลาที่เปิดประตูห้อง ส่วนตัวของจอห์นเพื่อไปถ่ายทำสารคดี ปรากฏว่าไม่ได้มีการบอกกล่าวกับปอบ จอห์นมาก่อนว่าจะมาถ่ายทำสารคดี ภาพที่ถูกถ่ายทำคือภาพที่ปอบจอห์นกำลังร้องคาราโอเกะเพลง *Take Me Home, Country Roads* ของ John Denver โดยมีไฟสีม่วงและไฟประดับขนาดเล็กในห้องนอน ทำให้ห้องนอนของปอบจอห์น

มีสภาพคล้ายสถานบันเทิงตอนกลางคืน เขียดได้ขอให้ปอบจอห์นเข้าสิงร่างคน แต่ปอบจอห์นตอบกลับมว่า “นี่ไม่ใช่เวลางานนะ” และในบริเวณโดยรอบก็ไม่มีบุคคลที่สามที่จะให้ปอบจอห์นเข้าสิง เขียดจึงขอร้องต่อไปว่าให้เข้าสิงสัตว์แทนคน แต่ปอบจอห์นได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เขาไม่ใช่สัมภเวสี และปอบจะไม่ได้เข้าสิงใครไปเรื่อย เพราะการเข้าสิงร่างคนนั้นจะต้องใช้พลังงาน โดยการเอาพลังงานจากคนที่ถูกสิงมา หากพบกับร่างคนที่พึงพอใจ ปอบจะยึดร่างของคนคนนั้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน การจะหาคนที่ปอบจะพึงพอใจในการเข้าสิงนั้นหายาก ปอบไม่ยอมสิงวัยรุ่น เพราะพลังงานที่จะได้สูบเอาไปใช้แทบจะไม่มี

ปอบจอห์นได้อธิบายถึงความยากลำบากในการดำรงตนในฐานะปอบ เขาจะไม่ออกจากบ้านในตอนสว่าง เพราะสีผิวของเขาไม่เหมือนคนอื่น มีความกลัวว่าจะถูกทำอันตราย ถูกไล่ฆ่า ปอบจอห์นมีความรักข้างเดียวกับหญิงสาวชื่อเป็ปซี่ แต่เขาได้แต่แอบมองจากนอกบ้านของเป็ปซี่ และเข้าใจดีว่า คงไม่มีใครที่จะมาชอบปอบ และการจะทำให้คนที่เขารักกลายเป็นผีปอบ มันก็ทำไม่ได้ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวนี้ต่างจากผีต่างชาติ เช่น แวมไพร์ ที่สามารถทำให้บุคคลอื่นกลายเป็นแวมไพร์เหมือนตนเองได้จากการดูดเลือด โดยไม่ทำให้เหยื่อถึงแก่ความตาย ลักษณะเฉพาะของปอบจอห์นที่ทำให้เห็นว่าเป็นปอบ คือความสามารถในการเคลื่อนไหวตัวอย่างรวดเร็วแบบที่มนุษย์ทั่วไปไม่สามารถทำได้ และการทานเนื้อสด เลือดสด เช่น ก้อยเนื้อ

ในระยะเวลาต่อมา เขียดได้เดินทางไปไล่ผีบ้านเป็ปซี่ โดยสาเหตุที่เป็ปซี่ว่าจ้างเขียด เพราะมีความรู้สึกว่ามีคนมาคอยแอบมอง แต่เมื่อหันไปแล้วกลับไม่พบใคร ซึ่งอันที่จริงแล้วคนที่มาแอบมองเป็ปซี่ก็คือจอห์น เขียดอธิบายว่า เมื่อเข้าไปยังบ้านเป็ปซี่ จะแก้งบอกว่าในบ้านมีพลังงานรุนแรง และจะทำการไล่ผีโดยนัดแนะกับปอบจอห์นว่าให้มาเข้าสิงเป็ปซี่ เมื่อไล่ผีที่เข้าสิงร่างเป็ปซี่ออกไปได้ เขาจะได้รับเงินค่าจ้างจากเป็ปซี่ ปรากฏว่า จอห์นไม่ยอมไปเข้าสิงเป็ปซี่ ทำให้เขียดโดนเป็ปซี่ต่อว่าว่าเขาไม่สามารถทำพิธีได้จริง หลอกหลวงคนอื่น และไม่เก่งเหมือนกับพ่อของเขา เขียดโกรธปอบจอห์น และกล่าวว่าการมีความรักของปอบจอห์นทำให้เสียการเสียนาน

เพื่อให้สารคดียังคงดำเนินต่อไปได้ จอร์จจึงเอาญาติที่มีศักดิ์เป็นลูกพี่ลูกน้อง “เม่น” มาถ่ายทำสารคดี โดยเป็นการทำพิสูจน์ว่า ฝีมือจริงหรือไม่ ซึ่งเม่นไม่เชื่อในเรื่องผี และมองว่า คนที่เป็นหมอผีคือผู้ที่หลอกลวงคนอื่น และรู้สึกดีที่คนรุ่นใหม่ไม่เชื่อในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้อาชีพหมอผีและความเชื่อในเรื่องราวเหนือธรรมชาติค่อยๆ หดไป เขียนออกคำสั่งให้ปอบจอห์นทำหน้าที่หลอกเม่น ซึ่งปอบจอห์นยอมทำตาม และเรื่องราวในสารคดีของเขียดก็จบลงไปในฉากที่เม่นพบกับปอบจอห์นในที่มืด และวิ่งหนีกรีดร้องไปด้วยความกลัว

ในภาพยนตร์สั้น จะเห็นความย้อนแย้งของตัวละคร ในขณะที่จอร์จมองว่า เขียดมีความต้องการที่จะหลุดพ้นไปจากการเป็นหมอผี โดยเมื่อเขาเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เขาจะได้โอกาสในการประกอบอาชีพอื่น แต่ในขณะเดียวกัน เขียดเองก็ต้องการให้คนในพื้นที่เห็นว่า เขาเองก็มีความสามารถในการเป็นหมอผี เมื่อโดนเบ๊ปซีเปรียบเทียบเขียดกับพ่อ ทำให้เขามีความทุกข์ โดยในตอนท้ายของเรื่อง เขามองว่าตัวเขาทำอะไรไม่สำเร็จสักอย่าง ทั้งการเป็นหมอผี และการกำกับภาพยนตร์สารคดี

จากภาพยนตร์แสดงให้เห็นว่า อาชีพหมอผีมีความเสี่ยงในการเป็นอาชีพที่คนไม่ต้องการใช้บริการอีกต่อไป การสร้างความร่วมมือระหว่างหมอผีและปอบ เป็นความพยายามในการสร้างศรัทธาในวิชาชีพหมอผีให้ยังคงอยู่ในชุมชน เพราะตราบใดที่ปอบจอห์นยังสามารถสิงร่างคนอื่น ครอบครัวหมอผีของเขียดจะยังคงมีงานทำต่อไป อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า คนที่มาใช้บริการปราบผีไม่ใช่เยาวชน หากแต่เป็นบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป การแสดงความคิดเห็นของเม่นยิ่งเป็นการตอกย้ำว่าคนรุ่นใหม่ ไม่เชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติอีกต่อไป นั่นหมายความว่า เขียดมีความเสี่ยงในการไม่มีงานทำ หากเขายังยืนยันที่จะสืบทอดการเป็นหมอผี ทางเลือกที่ดีที่สุดของเขียดคือการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อที่จะได้โอกาสในการประกอบอาชีพที่มั่นคงกว่าอาชีพหลักของตระกูลเขา

ภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* เป็นภาพยนตร์ที่แตกต่างจากสื่ออื่นๆ ที่ปรากฏ ในขณะที่ภาพยนตร์ไทย สื่อเสียงที่ปรากฏใน

แพลตฟอร์มยูทูป รายการวิทยุ และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับปอบเรื่องอื่นๆ นำเสนอเรื่องราวของปอบผ่านสายตาและความคิดเห็นของมนุษย์ แต่ภาพยนตร์สั้น *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* นำเสนอเรื่องราวความรู้สึกนึกคิดของปอบผ่านสายตาของปอบจอห์น ส่งผลให้ผู้ชมเข้าใจถึงความคิดของจอห์นโดยตรง ตลอดทั้งการดำเนินเรื่องภาพยนตร์ จะไม่เห็นการทำร้ายร่างกายคนของปอบจอห์น ไม่เห็นถึงอันตรายที่ปอบจอห์นสามารถกระทำต่อมนุษย์ได้ทางร่างกาย สิ่งที่ปอบจอห์นแสดงให้เห็นมีเพียงการเคลื่อนที่ด้วยความรวดเร็ว และการหลอกคนให้เข้าใจไปว่าเขาเป็นปอบ

ปอบกับความเชื่ออีสาน

งานเขียนเกี่ยวกับปอบมีการระบุว่า ปอบเป็นผีของภาคอีสาน เป็นความเชื่อของคนอีสาน และเหตุการณ์ที่มีความเชื่อว่ามีปอบอยู่ในพื้นที่ ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นในพื้นที่ในจังหวัดอีสาน (เสฐียรโกเศศ, 2503; ยงยุทธ บุราสิทธิ์ และคณะ, 2558; อภิมุข สดมพฤกษ์, 2558) อภิมุข สดมพฤกษ์ (2558) ได้เก็บข้อมูลศึกษา 40 พื้นที่ที่ปรากฏอยู่ในสื่อว่า มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปอบเกิดขึ้น ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2557 พบว่า มีเพียง 2 พื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ในภาคอีสาน ได้แก่ เพชรบูรณ์ และอ่างทอง

ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* ไม่ได้ระบุถึงจังหวัดในการถ่ายทำสารคดีปอบ มีเพียงการแสดงให้เห็นว่า พื้นที่ที่ถ่ายทำเป็นชุมชนที่เขียดอาศัยอยู่ นอกจากเขียดจะดำเนินเนื้อเรื่องเป็นภาษาอีสานแล้ว ทั้งปอบจอห์น จอร์จช่างกล้อง เป็บซีผู้ว่าจ้างเขียดมาทำพิธีไล่ผี และตัวประกอบในเนื้อเรื่องเกือบทั้งหมด ยกเว้นเม่นญาติของจอร์จ ล้วนพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเป็นภาษาอีสานทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ที่มีความเชื่อเรื่องปอบและหมอผีอยู่ในเขตพื้นที่ภาคอีสาน ทั้งนี้ ในต้นเรื่องของภาพยนตร์ เขียดแกล้งจอร์จโดยการปิดฝาเลนส์กล้อง และบอกว่ากล้องถ่ายภาพไม่ได้ จอร์จจึงตั้งคำถามกลับว่า เขียดจะสามารถไปอยู่ที่กรุงเทพฯ ได้หรือไม่ ในเมื่อเขาโง่ขนาดนี้ โดยเขียดได้โต้ตอบกลับไปว่า “คนกรุงเทพฯ ก็ไม่ได้ฉลาดไปกว่าเขา (เขียด) หรือ” จากบทสนทนา

ในภาพยนตร์แสดงให้เห็นการตั้งคำถามถึงความสามารถของเขียด ที่จะไปใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ เพียงลำพัง นอกจากนี้ ยังมีมิติของความเป็นอื่น เช่น การเป็นคนอีสานที่ต้องย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย เพื่อโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น จากมุมมองของเขียด เขาได้แสดงออกให้จอร์จเห็นว่า ถึงแม้เขาจะเป็นคนอีสาน แต่เขาก็ไม่ได้ด้อยในด้านสติปัญญาไปกว่าคนจากกรุงเทพฯ

ความเชื่อในเรื่องของปอบมีระยะเวลายาวนานไม่น้อยกว่า 160 ปี งานเขียนโดย Sir John Bowring (เซอร์ จอห์น เบาว์ริง) ในปี ค.ศ. 1857 เรื่อง *The Kingdom and People of Siam: With a Narrative of the Mission to that Country in 1855* ได้มีการระบุถึงความเชื่อของคนลาวที่มีต่อผีปอบ โดย Bowring (1857: 6) เลือกใช้คำสะกดว่า “Phi Pob” ในภาษาอังกฤษ หนึ่ง ในช่วงเวลาที่ Bowring (1857) ได้เข้ามาสำรวจดินแดนสยาม ยังไม่ได้มีการเรียกทุกชาติพันธุ์ในสยามว่าคนไทย แต่จะเรียกแยกเป็นชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ลาว เขมร ส่วย (หรือกูย) จวบจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2442 ถึงจะมีการยกเลิกการเรียกคำว่า “ลาว” ในการแบ่งเขตพื้นที่ เช่น “มณฑลลาวกาว” ครอบคลุมพื้นที่อาทิ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ฯลฯ ถูกเปลี่ยนเป็น “มณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ” “มณฑลลาวเฉียง” ครอบคลุมพื้นที่เชียงใหม่และบริเวณใกล้เคียง ถูกเรียกใหม่ว่า “มณฑลตะวันตกเฉียงเหนือ” และ “มณฑลลาวพวน” ครอบคลุมพื้นที่หนองคายและใกล้เคียง ถูกเรียกใหม่ว่า “มณฑลฝ่ายเหนือ” (*ศิลปวัฒนธรรม*, 13 สิงหาคม 2564)¹² นอกจากนี้ ความเชื่อในเรื่องผีปอบยังเผยแพร่กันในหมู่ชาติพันธุ์ชาวกูย (Kui) หรืออีกชื่อหนึ่งที่ถูกเรียกโดยชาวสยามคือ ส่วย (Soai) ที่อยู่ในรัฐไทย โดยผีปอบถูกจัดว่าอยู่ในหมวดหมู่ของมนตร์ดำ (black magic) (Seidenfaden, 1952: 144&163)

หากพิจารณาจากงานเขียนของ Bowring (1857) จะพบว่า ความเชื่อในเรื่องของผีปอบเป็นความเชื่อในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ใช่ชาติพันธุ์หลักในรัฐไทย

---

¹² *ศิลปวัฒนธรรม* (13 สิงหาคม 2564) ได้นำเนื้อหาจากงานเขียนของ สุจิตต์ วงษ์เทศ เรื่อง “พลังลาว” ชาวอีสานมาจากไหน? (2549) ซึ่งในเนื้อหา สุจิตต์ วงษ์เทศ ได้อ้างถึงงานเขียนของ มหาสิลา วีระวงค์ ผู้ทำการเขียนประวัติศาสตร์ลาว

ปัจจุบัน กระบวนการเรียกชาติพันธุ์ด้วยชื่อต่างๆ ถือเป็น การแบ่งแยกให้เห็นถึง วัฒนธรรมความเชื่อในกระแสหลักและกระแสรอง ทำให้ความเชื่อ เช่น ความเชื่อเรื่องผีปอบ กลายเป็นความเชื่อกระแสรองเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ในภายหลังได้มีการขยายความเชื่อไปยังพื้นที่อื่นๆ อันเป็นผลมาจากการย้ายถิ่นฐาน การแต่งงานข้ามเชื้อชาติ ฯลฯ ถึงแม้ว่าผีปอบจะถือเป็นสัญลักษณ์ของผีอีสาน แต่ไม่ได้หมายความว่า ความเชื่อในเรื่องผีปอบมิได้ไปปรากฏกับบุคคลที่อาศัย อยู่ในภูมิภาคอื่นของประเทศไทย เหม เวชกร (2546: 87) ได้อธิบายถึงความเชื่อเรื่องปอบและการทำพิธีกรรมไล่ปอบของคนภาคกลาง และในปี พ.ศ. 2564 ความเชื่อในเรื่องของปอบและการทำพิธีไล่ปอบยังถูกพบในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่ง อยู่พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง (Thairath Online, 3 ธันวาคม 2564)

งานเขียนของ กำจร หลุยยะพงศ์ (2556: 385) อธิบายว่า จากภาพยนตร์ ผีปอบมีความเกี่ยวข้องกับมิติทางด้านเชื้อชาติ โดยมองว่า ภาพยนตร์ ที่เกี่ยวข้องกับผีปอบนำเสนอให้เห็นถึงสถานะของความเป็นชาติพันธุ์ลาวและความ เป็นอีสาน โดยในมิติด้านเชื้อชาติ-ชาติพันธุ์ ภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับผียังแสดง ให้เห็นถึงการเหยียดในเชื้อชาติ เช่น การเหยียดสีผิว ในส่วนของภาพยนตร์ที่ เกี่ยวข้องกับผีปอบ กำจร หลุยยะพงศ์ (2556) อธิบายถึงภาพลักษณ์ของปอบที่ เคียงคู่กับความเป็นชนบท โดยมีการเชื่อมโยงระหว่างปอบ ภาคอีสานและสถานะ ของความด้อยพัฒนา สถานะของความเป็นชนบท ภาพยนตร์บางเรื่องยังมีมุมมอง เชิงบวกต่อคนเมือง อาทิ ให้ตัวละครจากกรุงเทพฯ ทำหน้าที่ในการปราบปอบที่ เข้าไปสิงอยู่ในร่างของนักศึกษาที่ไปเข้าค่ายพัฒนาพื้นที่ชนบท ดังเช่น ภาพยนตร์ เรื่อง *ปอบ หวิด สยอง* (2544) ในอีกมิติหนึ่งภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับปอบทำ หน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้กับความเป็นอีสาน ในภาพยนตร์มีการสร้างให้ตัวละคร ปอบประสบความสำเร็จในการดำรงสถานะของความเป็นปอบต่อไป แม้จะมีคน จากกรุงเทพฯ มารักษาผีปอบ แต่ก็ไม่สามารถทำให้ผีปอบหมดสิ้นไปได้ ซึ่งก็ถือเป็น การสร้างสถานะแห่งความเหนือกว่าให้แก่คนอื่นที่มีใช้คนกรุง

ปอบและการถูกทำให้เป็นชายขอบของสังคม

ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบได้ถูกสังคมทำให้กลายเป็นชายขอบ โดยนิยามของคนชายขอบ คือ “คนที่อยู่ห่างไกลจากสังคม มักหมายถึงผู้ที่ไม่ได้รับการดูแล ไม่ได้รับบริการหรือความคุ้มครองจากรัฐอย่างที่คนอื่นๆ ได้รับ เป็นคนที่ต้องดูแลตนเอง และมีวัฒนธรรมของตนเอง ที่อาจจะแตกต่างจากวัฒนธรรมของคนที่อยู่ในเมือง” (บทวิทยุรายการ *รู้ รัก ภาษาไทย* สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อังถึงใน สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป. [ก])

ข้อสังเกตประการหนึ่งที่มีต่อการเลือกเหยื่อในการเข้าสิงของปอบ คือ ความเหลื่อมล้ำทางสถานะในสังคมและสภาวะการเป็นคนเมืองและคนชนบท เสฐียรโกเศศ (2503: 340) อธิบายเพิ่มเติมว่า นอกจากปอบจะไม่ทำร้ายกันเอง ยังไม่ทำร้ายผู้ที่มี “บรรดาศักดิ์”¹³ คนที่อาศัยอยู่ “ในเมือง” และคนที่อาศัยอยู่ “ในกรุง” ซึ่งน่าจะหมายถึงกรุงเทพมหานคร โดยเหตุผลที่ไม่ทำร้ายเป็นเพราะความกลัว เนื่องจากหากไปทำร้ายบุคคลประเภทดังกล่าว จะส่งผลให้ฤทธิ์เดชของปอบเสื่อมคลายลงไป (ขุนมหาวิชัย (จัน) อังถึงใน เสฐียรโกเศศ, 2503: 340) เฉกเช่นเดียวกัน สามารถอนุมานได้ว่า บุคคลที่มีบรรดาศักดิ์ คนในเมืองและกรุงเทพมหานคร จะไม่มีทางเป็นปอบ หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ เพราะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากบรรดาศักดิ์ที่ตนเองถือครองอยู่และหรือได้รับการคุ้มครองจากเขตพื้นที่ที่ตนเองอาศัย ดังนั้นปอบจึงสามารถเข้าสิงเพื่อทำร้ายร่างกายบุคคลทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ในชนบทเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตของเสฐียรโกเศศ (2503) มีความแตกต่างจากข้อมูลของ อภิมุข สดมพฤษ (2558: 74-76) ผู้ทำการเก็บข้อมูลที่ปรากฏในสื่อในช่วง 10 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2547-2557 พบว่าจำนวน 14 พื้นที่จาก 40 พื้นที่ (ร้อยละ 35) ที่ระบุว่าปอบเข้ามาเกี่ยวข้องเกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอเมือง โดยจากจำนวนกรณีทั้งหมด 40 พื้นที่ มีผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ 9 กรณี (ร้อยละ 22.5) โดยนอกจากจะถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบแล้ว ยังถูกขับไล่ให้ออกจากพื้นที่จำนวน 3 กรณี (ร้อยละ 7.5)

---

¹³ นิยามของบรรดาศักดิ์ คือ “ฐานะของขุนนางซึ่งได้รับพระราชทานจากพระเจ้าแผ่นดิน เช่น ขุน หลวง พระ พระยา” (บทวิทยุรายการ *รู้ รัก ภาษาไทย* สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อังถึงใน สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป. [ข])

เมื่อถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ ไม่ว่าจะ เป็นเพียงข้อกล่าวหาแบบเลื่อนลอย หรือข้อเท็จจริง ผู้ที่ถูกกล่าวหาจะถูกทำให้กลายเป็นบุคคลชายขอบของสังคม ในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* จะเห็นได้ว่า ปอบจอห์นหลีกเลี่ยงการปรากฏตัวในฐานะนายจอห์นให้คนทั่วไปเห็นในช่วงเวลา กลางวัน และใช้ชีวิตประจำวันในช่วงเวลากลางคืน หากไม่ได้รับการคุ้มครองจาก ครอบครัวหมอผีของเขียด ปอบจอห์นจะต้องเร่ร่อนย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ จาก ภาพยนตร์ ปอบจอห์นไม่ได้อยู่ในสถานะที่เท่าเทียมกันกับครอบครัวหมอผี ถึง แม้ว่าปอบจอห์นจะไม่ยอมทำตามคำสั่งของเขียดในการเข้าสิงร่างเป๊ปซี่ แต่เมื่อ เขียดสั่งให้ไปหลอกเม่น ปอบจอห์นไม่ได้แสดงอาการขัดขืน และยังปฏิบัติตาม คำสั่งของเขียดในทันที ลักษณะการพูดคุยกับปอบจอห์นของเขียดเป็นไปในเชิง ออกคำสั่ง เช่น เขียดสั่งให้จอห์นต้องมีส่วนร่วมในการถ่ายภาพยนตร์ของเขียด จนกว่าเขาจะพอใจ มีการออกคำสั่งว่า “วันนี้ ลุงต้องไปหลอกคน...ผมจะพา คนเดินไปให้ลุงหลอก” พร้อมกับการใช้นิ้วชี้ไปที่จอห์น ซึ่งเป็นการแสดงออก ถึงสถานะที่สูงกว่าของเขียดในขณะที่มีอายุรุ่นราวคราวลูกเมื่อเปรียบเทียบกับ จอห์น อย่างไรก็ตาม ปอบจอห์นในภาพยนตร์ถือว่ามีสถานะของความเป็นชายขอบ น้อยกว่าปอบที่ปรากฏจากสื่อและเอกสารทางวิชาการอื่นๆ เพราะในขณะที่ ปอบจอห์นสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ มีบุคคลที่สามที่รับทราบว่าจอห์นคือ ปอบ แต่มิได้แสดงออกถึงความรังเกียจเดียดฉันท์ รวมไปถึงการยินยอมของปอบ จอห์นที่ให้จอร์จถ่ายทำสารคดีซึ่งตนเองเป็นศูนย์กลางของเรื่องราว ซึ่งหมายถึง ความไม่ยี่หระต่อการเปิดเผยตัวตนต่อบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเขา ในชีวิตประจำวันว่า เขาคือปอบ แต่ปอบจากสื่ออื่นๆ ถูกรังเกียจจากสังคมรอบข้าง รวมไปถึงการถูกวางไว้ในสถานะที่น่าหวาดกลัว สยดสยอง และถูกปฏิบัติอย่าง ไม่เท่าเทียมกันกับประชาชนทั่วไป เสมือนว่าบุคคลที่เป็นปอบ/ถูกกล่าวหาว่า เป็นปอบไม่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ และถูกผลักไสออกไปเป็นชายขอบ ของสังคมโดยสมบูรณ์

การถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบถูกขยายขอบเขตไปถึงการไม่เป็นที่ต้อนรับ เป็นที่รังเกียจของสังคม ถูกขับไล่ ถูกทำร้ายทรัพย์สิน ถูกทำอันตรายต่อร่างกาย โดยเมื่อมีการกล่าวหาว่าเป็นปอบ ผู้คนในชุมชนจะมีวิธีการปฏิบัติตนต่อผู้ถูก

กล่าวหา ตั้งแต่การหลบเลี่ยงการพบปะกับผู้ถูกกล่าวหาเพราะความหวาดกลัว ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน เช่น เมื่อจัดงานที่บ้าน ก็จะไม่ค่อยมีคนเดินทางไปร่วมงาน ถูกตัดขาดจากสังคมรอบข้างอย่างสิ้นเชิง ซึ่ง อภิมุข สดมพฤกษ์ (2558: 127) ได้ขยายความโดยเรียกสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นการถูก “คว่ำบาตรทางสังคม” มีการบังคับขืนใจผู้ที่ถูกกล่าวหา เช่น บังคับให้เข้ามาทำพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวบ้านเพื่อไถ่ปอบ โดยในพิธีกรรมอาจมีการทำร้ายร่างกายโดยการเอาไม้ทิ่มไปตามร่างกาย การถูกแส้วหายเขี่ยนตีจนร่างกายช้ำ มีการทำลายทรัพย์สิน เช่น การขว้างปาสิ่งของเข้ามาในบ้าน ถูกขู่เผาบ้านเรือนหากไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่ ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบจำนวนหนึ่งไม่มีทางเลือก และต้องยอมย้ายที่อยู่ให้ไกลที่สุด และมีแม้กระทั่งการเผาวัด (อภิมุข สดมพฤกษ์, 2558: 117-135; อมรินทร์ เทเลวิชั่น, 23 กันยายน 2565)

ในบางครั้ง ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ ยังไม่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่รัฐ ดังเช่น กรณีของแม่ลูกผีปอบ ที่ชาวบ้านได้แจ้งกับตำรวจไว้ว่าจะไปบุกกรุกบ้าน ซึ่งตำรวจมิได้ทำการห้ามปราม (TheghostradioOfficial, 12 กรกฎาคม 2564) หรือถึงแม้เจ้าหน้าที่รัฐจะพยายามเข้าช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้ จนผู้ถูกกล่าวหาต้องยอมย้ายออกจากที่อยู่อย่างไม่เต็มใจ (เรื่องจริงผ่านจอ, 9 มีนาคม 2560) นอกจากนี้ ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ยังมีส่วนในการแพร่กระจายความเชื่อในชุมชน เพื่อให้ประชาชนทำการเผ่าระวังปอบ ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้เกิดความเกลียดชังและความหวาดกลัวในชุมชน และแม้ว่าจะไม่ได้มีการเอ่ยนามว่าใครเป็นปอบโดยตรงไปตรงมา แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีว่า ใครเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหา (TheghostradioOfficial, 14 สิงหาคม 2564)

กระบวนการถูกทำให้เป็นชายขอบของสังคมของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ ส่งผลให้ผู้ถูกกล่าวหา นอกจากจะโดนการคว่ำบาตรทางสังคม ยังมีความเสี่ยงในการถูกทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการละเมิดในสิทธิส่วนบุคคล และเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย อนึ่ง จากข้อเท็จจริงและเรื่องเล่า ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่รัฐยังยินยอมให้ผู้อื่นทำการละเมิดในสิทธิส่วนบุคคลและทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหา รวมไปถึงไม่สามารถให้การช่วยเหลือแก่ผู้ถูกกล่าวหา

ปอบ หมอผี และการถูกทำให้เป็นเรื่องราวที่หลอกลวง

จากภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* จะเห็นได้ว่า ทั้งหมอผีและปอบได้ร่วมมือร่วมใจกันหลอกลวงชาวบ้านมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อความอยู่รอดทั้งการประกอบอาชีพของหมอผีและความสามารถในการดำรงตนอยู่ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยปอบไม่ต้องเร่ร่อน กระบวนการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ชาวบ้านเชื่อว่า อาชีพหมอผียังคงมีความจำเป็นอยู่ต่อไป ตราบใดที่คนในหมู่บ้านยังคงโดนผีเข้าสิงร่างอยู่เป็นระยะ อย่างไรก็ตาม ในภาพยนตร์สะท้อนว่า คนรุ่นใหม่ที่ไม่ใช่คนอีสานไม่เชื่อในเรื่องปอบ และเห็นว่า หมอผีคือคนหลอกลวง ตัวละคร “เม่น” สะท้อนให้เห็นมุมมองของคนรุ่นใหม่ว่า ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติท้องถิ่นกำลังจะหมดไป ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี

จากการสำรวจความเชื่อของกลุ่มประชากรตัวอย่างในพื้นที่วิจัยของ อภิมุข สดมพฤษ (2558: 166) พบว่า บุคคลที่มีบทบาทสูงสุด 3 กลุ่มแรกในการชี้แนะให้ชาวบ้านเชื่อว่าบุคคลใดเป็นผีปอบ ได้แก่ หมอธรรม (หมอผี) (ร้อยละ 41.3) ผู้ที่ถูกเชื่อกันว่าเป็นปอบ (ร้อยละ 21.4) และผู้นำชุมชน (ร้อยละ 17.5) เมื่อเปรียบเทียบกับภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* พบว่า ผู้ชี้แนะให้ผู้ชมภาพยนตร์เชื่อว่าปอบจอร์ห์นเป็นปอบคือเชียด ซึ่งมีหน้าที่เป็นหมอผี โดยเชียดเป็นบุคคลแรกที่ชี้แนะให้ผู้ชมชนเชื่อในประเด็นดังกล่าว ต่อมาจึงมีการอธิบายจากปอบจอร์ห์นที่ยอมรับว่าตนเองเป็นปอบ

การชี้แนะโดยหมอผี ผู้นำชุมชน ล้วนมีบทบาทให้ผู้ที่ถูกกล่าวหา ถูกเชื่อโดยสังคมว่า มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นปอบ นอกจากนี้ ในสังคมที่มีลักษณะเป็นสังคมปิด กล่าวคือ ผู้คนในชุมชนรู้จักหน้าค่าตากัน เมื่อมีเรื่องราวผิดปกติ หรือความเชื่อที่เกิดเหตุผิดปกติ ทั้งชุมชนจะร่วมกันรับรู้เหตุการณ์ดังกล่าว โดยเกิดจากการเล่ากันปากต่อปาก มีการรวบรวมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการยืนยันในข้อกล่าวหาว่าบุคคล/ครอบครัวดังกล่าวเป็นปอบ ตัวอย่างกรณีเรื่องเล่าของ เสธ.เอ จากรายการ *The Ghost Radio* ในช่องยูทูป (14 สิงหาคม 2565) พบว่า มีครอบครัวถูกตั้งข้อสงสัยว่าเป็นปอบ เพราะคนในชุมชนมีการเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ จำนวน 1 ราย และการที่ครอบครัวนี้ถูกสงสัยส่วนหนึ่ง เพราะเป็นคนที่มาอยู่ใหม่ และเมื่อมีการเสียชีวิตเพิ่มขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุของคนในชุมชน ผู้ใหญ่บ้านก็ได้มีการเรียกประชุมคนในชุมชน และตอกย้ำความ

เชื่อว่าในชุมชนมีผีปอบ นอกจากนี้ ยังมีหมอธรรมที่มีส่วนในการยืนยันในการมีตัวตนของผีปอบ โดยเหตุการณ์ที่ดำเนินไปทั้งหมด ไม่ได้มีการสอบถามจากผู้ที่ถูกกล่าวหาโดยตรง แต่เพราะความเชื่อดังกล่าวทำให้เกิดเหตุการณ์รวมตัวกันของชาวบ้านในการไปขับไล่ครอบครัวผีปอบ โดยการขว้างปาสิ่งของ เช่น ก้อนหิน และตะโกนด่าทอ เพื่อหวังกดดันให้ครอบครัวผู้ถูกกล่าวหาได้ย้ายออกจากพื้นที่ (TheghostradioOfficial, 14 สิงหาคม 2565)

นอกจากการเชื่อที่เกิดจากความเชื่อในเรื่องของปอบ จนนำมาสู่การกล่าวหาบุคคลอื่นว่าเป็นปอบ ยังมีกระบวนการหลอกลวงเพื่อทำให้เชื่อว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาเป็นผีปอบ ส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำเพื่อหวังผลประโยชน์ เช่น การหวังในทรัพย์สินของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ การทำลายชื่อเสียงของผู้ถูกกล่าวหา อันเนื่องมาจากความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งส่วนบุคคล หรือความขัดแย้งทางการเมือง ทั้งนี้ มีเหตุการณ์ที่นักการเมืองท้องถิ่นต้องลาออกจากตำแหน่ง เพราะผลจากรื่องการทำลายทรัพย์สินสาธารณะโดยชาวบ้านที่เกิดจากความเชื่อเรื่องปอบ (อภิมุข สดมพฤกษ์, 2558: 114-117)

ข้อสังเกตที่มีต่อความเชื่อของบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับปอบ จากข้อคิดเห็นของผู้ฟังรายการ *The Ghost Radio* ผ่านยูทูปในตอนที่เกี่ยวข้องกับปอบ พบว่าผู้ฟังรายการบางส่วนมีความเชื่อเรื่องปอบ โดยผู้ฟังบางรายมีการระบุว่า ตนเองเป็นคนอีสาน และเชื่อว่าปอบมีจริง ผู้ฟังบางรายมีการอธิบายและขยายความเกี่ยวกับประเด็นของปอบเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังมีผู้ฟังที่แสดงความเห็นใจต่อผู้เล่าเรื่องในรายการ ในประเด็นที่บิดาของผู้เล่าเรื่องถูกปอบกินร่างกาย เพราะบิดาของผู้ฟังรายการเองก็ถูกปอบกินเช่นเดียวกัน¹⁴ จากข้อคิดเห็นของผู้ฟังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่ออย่างมั่นคงในเรื่องของปอบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเนื่องจากความเชื่อของปอบปรากฏอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้คนที่อาศัยในพื้นที่มีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อในเรื่องปอบมากกว่าบุคคลจากพื้นที่อื่นๆ นอกจากนี้ ความรู้สึกถึงการมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันร่วมกัน เป็นการตอกย้ำความเชื่อที่มีของตนเองต่อปอบ

¹⁴ ข้อคิดเห็นของผู้ฟังรายการ *The Ghost Radio* ที่แสดงความคิดเห็นในตอน “ปอบแม่ ปอบลูก” (ออกอากาศวันที่ 12 กรกฎาคม 2564) เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ecEYNpPmzFU&t=521s> และข้อคิดเห็นของผู้ฟังรายการ *The Ghost Radio* ที่แสดงความคิดเห็นในตอน “ผีปอบ” (ออกอากาศวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564) เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=o7YgJz3vaFs>

เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ของผีปอบในภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กับงานวิชาการที่ปรากฏและสื่ออื่นๆ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ของผีปอบในภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กับงานวิชาการที่ปรากฏและสื่ออื่นๆ

ประเด็น	ปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง <i>He Is a Real Ghost, Please Trust Us</i>	ปอบในงานวิชาการ/สื่อสารคดี	ปอบในงานเขียนของเหม เวชกร	ปอบจากคำบอกเล่าผ่านรายการ <i>The Ghost Radio</i>	ปอบในภาพยนตร์	
บุคลิกภาพ คุณลักษณะ	เข้าสิงร่างคนได้ โดยมีกรเลือกบุคคลที่เข้าสิงกินของดิบ เช่น ก้อยดิบ ไม่ออกจากบ้านตอนช่วงกลางวันหากไม่จำเป็น หลีกเลี่ยงการพบปะผู้คน	เข้าสิงร่างคนได้ โดยการเข้าสิงร่างคน จะทำให้บุคคลที่เข้าสิงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น ตาขวาง หลีกเลี่ยงการสบตา รู้เรื่องราวต่างๆ ของคนอื่นๆ เป็นอย่างดี มีพฤติกรรมกินอาหารที่เปลี่ยนไป เช่น ทานสัตว์เป็นๆ เช่น ไก่ วัว ฯลฯ	เข้าสิงร่างคนได้ โดยการเข้าสิงร่างคน จะทำให้บุคคลที่เข้าสิงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น ไม่นอนในเวลากลางคืน มีอาการหูตึงผิดปกติ สามารถได้ยินเสียงจากที่ไกลๆ ได้	เข้าสิงร่างคน บางครั้งปรากฏตัวในร่างสัตว์ เช่น สุนัข กินของดิบ รวมไปถึง สัตว์เป็นๆ เช่น ไก่ วัว ฯลฯ มีความก้าวร้าว	เข้าสิงร่างคนได้ โดยการเข้าสิงร่างคน จะทำให้บุคคลที่เข้าสิงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น สีหน้าท่าทางที่เปลี่ยนไปจากบุคลิกเดิม ภาพยนตร์บางเรื่องสร้างภาพให้ปอบมีฤทธิ์ในการเหาะเหินเดินอากาศ	มีพฤติกรรมกินอาหารที่เปลี่ยนไป เช่น นิยมบริโภคอาหารสด

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ของผีปอบในภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กับงานวิชาการที่ปรากฏและสื่ออื่นๆ (ต่อ)

ประเด็น	ปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง <i>He Is a Real Ghost, Please Trust Us</i>	ปอบในงานวิชาการ/สื่อสารคดี	ปอบในงานเขียนของ เหม เวชกร	ปอบจากคำบอกเล่า ผ่านรายการ <i>The Ghost Radio</i>	ปอบในภาพยนตร์
ที่มาของปอบ	มาจากเวทมนตร์และสายเลือด	มาจากการกระทำผิดจากข้อห้ามที่ปราณีวิชาคาถาอาคม (ปอบมนต์) และมาจากสายเลือด (ปอบเชื้อ)	ไม่ได้รับที่มา	มาจากการกระทำผิดจากข้อห้ามที่ปราณีวิชาคาถาอาคม (ปอบมนต์) และมาจากสายเลือด (ปอบเชื้อ)	โดยทั่วไป จะไม่มีการอธิบายถึงที่มาของผีปอบ
การเป็นผู้กระทำ/ถูกกระทำ	เป็นผู้ถูกกระทำ ต้องพึ่งพา รับคำสั่งจากมนุษย์เพื่อความอยู่รอด	เป็นผู้กระทำ ผ่านการเข้าถึงร่างผู้อื่น กัดกินร่างของผู้ที่เข้าถึง มีกำลังเดียวของชาวบ้าน	เป็นผู้กระทำ ผ่านการเข้าถึงร่างผู้อื่น	เป็นผู้กระทำ ผ่านการเข้าถึงร่างผู้อื่น กัดกินร่างของผู้ที่เข้าถึง มีกำลังเดียวของชาวบ้าน	เป็นผู้กระทำ หลังจากถูกเข้าถึง มีการทำร้ายผู้อื่น
ความสัมพันธ์ระหว่างปอบกับมนุษย์	ไม่เข้ามามนุษย์ มีความรักกับมนุษย์	เป็นภัยแก่มนุษย์ทั้งการสังหาร กัดกินร่างของผู้ถูกสังหาร มีกำลังเดียวของชาวบ้าน	เป็นภัยแก่มนุษย์ผ่านการสังหาร และทำให้ผู้ถูกสังหารเสียชีวิต	เป็นภัยแก่มนุษย์ทั้งการสังหาร กัดกินร่างของผู้ถูกสังหาร มีกำลังเดียวของชาวบ้าน	เป็นภัยแก่มนุษย์ทั้งการสังหาร การฆ่าและทรมานเครื่องในของมนุษย์รายอื่นๆ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ของผีปอบในภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กับงานวิชาการที่ปรากฏและสื่ออื่นๆ (ต่อ)

ประเด็น	ปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง <i>He Is a Real Ghost, Please Trust Us</i>	ปอบในงานวิชาการ/ สื่อสารคดี	ปอบในงานเขียนของ เหม เวชกร	ปอบจากคำบอกเล่า ผ่านรายการ <i>The Ghost Radio</i>	ปอบในภาพยนตร์
ความสัมพันธ์ระหว่างปอบกับ หมอผี/พระ/ผู้ที่มี คาถาอาคม	มีความสัมพันธ์เชิงบวก ฟังพ้ออาศัยกันและกัน ปอบกลายเป็นลูกจ้างของ หมอผี โดยมีค่าตอบแทน เป็นอาหารและที่อยู่อาศัย เพื่อความอยู่รอดของทั้งสองฝ่าย หมอผีต้องการใช้งานปอบ เพื่อให้ตนเองยังดำรงชีพอยู่ได้จากการขายความเชื่อให้ชาวบ้าน	ความสัมพันธ์เชิงลบ เป็นปฏิสัมพันธ์กัน โดยฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ในการปราบปอบ	ความสัมพันธ์เชิงลบ เป็นปฏิสัมพันธ์กัน โดยฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ในการปราบปอบ	ความสัมพันธ์เชิงลบ เป็นปฏิสัมพันธ์กันโดยฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ในการปราบปอบ หมอผี/พระ ทำหน้าที่ในการปราบปอบ หากเป็นปอบที่มีฤทธิ์ อาจต้องมีการใช้หมอผี หรือ ผู้ปราบปอบที่มีคาถาอาคม มีกลวิธีที่พิเศษกว่าหมอผีทั่วไป	ความสัมพันธ์เชิงลบ เป็นปฏิสัมพันธ์กันโดยฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ในการปราบปอบ พระ/หมอผี (หมอธรรม)/ ผู้มีคาถาอาคมทำหน้าที่ในการปราบปอบ
ความสัมพันธ์ระหว่างปอบกับ สังคม	ไม่มีความสัมพันธ์อันใดกับสังคม	ถูกว่าบาตรทางสังคม	เป็นที่หวาดกลัวจากคนรอบข้าง	เป็นที่หวาดกลัวจากสังคม/ ในบางกรณียังดำเนินชีวิตเหมือนคนทั่วไป	เป็นที่หวาดกลัวจากสังคม/ ในบางกรณียังดำเนินชีวิตเหมือนคนทั่วไป

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ของผีปอบในภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กับงานวิชาการที่ปรากฏและสื่ออื่นๆ (ต่อ)

ประเด็น	ปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง <i>He Is a Real Ghost, Please Trust Us</i>	ปอบในงานวิชาการ/ สื่อสารคดี	ปอบในงานเขียนของ เหม เวชกร	ปอบจากคำบอกเล่า ผ่านรายการ <i>The Ghost Radio</i>	ปอบในภาพยนตร์
ความคิดเกี่ยวกับตนเอง	ไม่มั่นใจในตัวเอง รับสภาพว่าอาจเป็นที่รังเกียจของสังคม	ในบางกรณียกเลิกละทิ้งจะเป็นปอบ	ไม่ได้มีการระบุ	มีความมั่นใจในตัวเอง ปราศจากความเกรงกลัวภัย	มีความมั่นใจในตัวเอง ปราศจากความเกรงกลัวภัย
สถานะที่เป็นอยู่	มีโลกส่วนตัวในเวลากลางคืน ส่วนตอนกลางวันทำงานเป็นปอบ (การเป็นปอบถือเป็นการทำงานอย่างหนึ่ง)	ใช้ชีวิตตามปกติของตนเอง	ไม่หลับนอนในเวลากลางคืน แสร้งตนว่าป่วย	ใช้ชีวิตตามปกติของตนเอง	ใช้ชีวิตตามปกติของตนเอง
พิธีกรรมของปอบ	อุปกรณ์ประกอบฉาก ได้แก่ ขมิ้น กระเทียม หญ้าคา	มีการทำพิธีไล่ปอบ อาจใช้พระ หมอผี หรือผู้มีคาถาศาครึม ใช้เพียงข้อไข กระบอกไม้ไผ่ ผ้ายันต์ในการทำพิธี	มีการทำพิธีไล่ปอบ โดยพระได้ทำการใช้น้ำมันต์ไล่ผีปอบ	มีการทำพิธีไล่ปอบ อาจใช้พระ หมอผี หรือผู้มีคาถาศาครึม	มีการทำพิธีไล่ปอบ อาจใช้พระ หมอผี หรือผู้มีคาถาศาครึม
				มีการใช้ว่านไฟในการไล่ปอบ	

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ของผีปอบในภาพยนตร์เรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* กับงานวิชาการที่ปรากฏและสื่ออื่นๆ (ต่อ)

ประเด็น	ปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง <i>He Is a Real Ghost, Please Trust Us</i>	ปอบในงานวิชาการ/สื่อสารคดี	ปอบในงานเขียนของ เหม เวชกร	ปอบจากคำบอกเล่าผ่านรายการ <i>The Ghost Radio</i>	ปอบในภาพยนตร์
มุมมองในกา เล่าเรื่อง	เล่าเรื่องจากมุมมองของปอบ	อธิบายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ ญาติพี่น้องของผู้ถูกกล่าวหา ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในพื้นที่ระบุว่า มีปอบ	เล่าเรื่องจากบุคคลที่สาม ที่เป็นผู้สังเกตการณ์ เหตุการณ์ทั้งหมด	เล่าเรื่องจากมุมมองของญาติพี่น้องของผู้ที่ถูกผีปอบเข้าสิง/มุมมองของชาวบ้าน เพื่อนบ้าน	เล่าเรื่องจากมุมมองของผู้ที่ประสบพบเจอปอบ
จุดจบ	ปอบยังคงดำเนินชีวิตต่อไปและทำหน้าที่ของปอบ	อธิบายถึงจุดจบของชะตากรรมปอบในแต่ละเหตุการณ์ เช่น การย้ายที่อยู่ การถูกทำร้ายร่างกาย	ปอบได้ออกจากร่างของผู้ที่ปอบเข้าสิง และผู้ที่ถูกเข้าสิงได้เสียชีวิตลง พระไม่สามารถปราบปอบได้	ปอบถูกปราบและออกจากร่างของผู้ที่ปอบเข้าสิง	ปอบถูกปราบและออกจากร่างของผู้ที่ปอบเข้าสิง ภาพยนตร์บางเรื่องแสดงให้เห็นว่า ผีปอบยังคงไม่ถูกปราบและทำการเช่นเช่นมนุษย์ต่อไป

ที่มา: ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us*; งานเขียนของ เหม เวชกร เรื่อง *ปิตาของไทย* (2546); รายการ *เดอะ โกสต์ เรดิโอ* ตอน “ผีปอบ” (6 กุมภาพันธ์ 2564) “ปอบแม่ปอบลูก” (11 กรกฎาคม 2564) และ “บ้านผีปอบ” (13 สิงหาคม 2565); ภาพยนตร์เรื่อง *ปอบ หวิด สยอง* (2544) *บ้านผีปอบ รีฟอร์เมชัน* (2554) *ปอบหน้าปลวก* (2557) และ *หลวงพี่กะอีปอบ* (2563)

จากตารางเปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ระหว่างปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* งานเอกสารทางวิชาการและสารคดีงานเขียนของ เหม เวชกร สื่อออนไลน์ *เดอะ โกสต์ เรดิโอ* และภาพยนตร์เรื่องที่เกี่ยวข้องกับปอบ มีการเปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ได้แก่ บุคลิกภาพ คุณลักษณะของปอบ ที่มาของปอบ สภาวะการเป็นผู้กระทำและถูกกระทำ ความสัมพันธ์ระหว่างปอบกับมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างปอบกับพระ หมอผี และผู้มีคาถาอาคม ความสัมพันธ์ระหว่างปอบและสังคม ความคิดเกี่ยวกับตนเอง สภาวะที่เป็นอยู่ พิธีกรรมของปอบ มุมมองในการเล่าเรื่อง และจุดจบ พบว่า ข้อแตกต่างที่เด่นชัดของปอบในภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* เมื่อเปรียบเทียบกับปอบจากแหล่งอ้างอิงอื่นๆ คือ การทำให้ปอบกลายเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะความเป็นทุนนิยม กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างปอบและหมอผีได้กลายเป็นความสัมพันธ์แบบนายจ้าง-ลูกจ้างตามสัญญาจ้าง สภาวะความเป็นปอบมีการหยุดพัก เสมือนการทำงานของลูกจ้างทั่วไป โดยปอบไม่ได้แสดงออกถึงความแค้นเคืองหรือมีความต้องการที่จะไปอาศัยสิงร่างผู้อื่น ความต้องการของปอบในภาพยนตร์เป็นหลักที่อยู่อาศัยถาวรและข้าวปลาอาหาร ปอบในภาพยนตร์สั้นสามารถมีชีวิตแบบปุถุชนทั่วไป มีโลกของตนเอง เช่น ความชื่นชอบในการตกแต่งห้องพักและการร้องเพลงคาราโอเกะ ซึ่งแตกต่างจากสื่ออื่นๆ บางส่วนที่ฉายภาพของปอบในฐานะอมมนุษย์ที่โหดร้าย

ในขณะที่สภาวะของปอบในที่ปรากฏในสื่ออื่นๆ ปอบคือผู้กระทำ อาทิสั่งเข้าร่างผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนอาจถึงแก่ชีวิต แต่ปอบในภาพยนตร์สั้นแสดงให้เห็นถึงสภาวะของการเป็นผู้ถูกกระทำ หมอผีถือว่าเป็นผู้กระทำ และอยู่ในสถานะที่สูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด ปอบจ้องหน้าไม่ได้มีทางเลือกในการเลือกสิงร่างของผู้อื่น แต่ถูกหมอผีสั่งให้เข้าสิงเพื่อผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของหมอผี มีการหลอกลวงประชาชน โดยมีการใช้อุปกรณ์ที่อ้างว่าเป็นของที่ต้องใช้ในการประกอบพิธีกรรม แต่แท้จริงแล้วคือของประกอบฉาก

ปอบที่ปรากฏในเอกสารวิชาการ แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ จะประสบชะตากรรมในเชิงลบ เช่น การถูกคว่ำบาตรทางสังคม การถูกทำร้ายร่างกาย แต่ภาพยนตร์สั้นกลับทำให้ปอบมีชะตากรรมเฉกเช่นเดียวกับลูกจ้างภายใต้ระบบทุนนิยม โดยเป็นลูกจ้างที่ไม่ได้มีสัญญาที่เป็นทางการ และเป็นลูกจ้างประเภทนอกระบบแรงงาน ซึ่งอาจไม่ได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันกับลูกจ้างในระบบแรงงาน

บทสรุป

ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวของปอบ ผ่านสายตาของปอบจากบทสัมภาษณ์ผ่านการถ่ายทำสารคดีของตัวละคร ในภาพยนตร์สั้นจะไม่ได้เห็นถึงความน่ากลัวหรือภัยอันตรายที่ตัวละครปอบสามารถกระทำต่อมนุษย์ได้ ปอบยังดำรงอยู่ในสถานะที่เป็นผู้ทำตามคำสั่งของมนุษย์ และไม่มีทางเลือกในการประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อหลีกเลี่ยงจากการเป็นคนเร่ร่อน ส่งผลให้ปอบต้องอาศัยอยู่กับครอบครัวของหมอผีมาหลายชั่วอายุคน

เมื่อเปรียบเทียบกับปอบที่ปรากฏผ่านสื่ออื่นๆ พบว่า ปอบถูกทำให้กลายเป็นภัยร้ายของสังคม เป็นที่น่ารังเกียจและหวาดกลัวในช่วงเวลาเดียวกัน มุมมองของปอบที่ปรากฏผ่านสื่อถูกถ่ายทอดออกมาจากความคิดเห็นของมนุษย์ ส่งผลให้ผู้เสพสื่อมองเห็นปอบผ่านแว่นสายตาเดียว ปอบสามารถทำร้ายและเข่นฆ่ามนุษย์และสัตว์ โดยไม่ได้มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ปอบที่ปรากฏจากภาพยนตร์เรื่อง *ปอบ หวิด สยอง* (2544) ยังปรากฏให้เห็นถึงความเจ้าเล่ห์เพทุบายในการหลอกลวงมนุษย์ ในขณะเดียวกัน ภาพยนตร์จากชุด *บ้านผีปอบ* แสดงให้เห็นถึงการใช้วิธีการหลอกลวงปอบโดยมนุษย์ แต่ในท้ายที่สุดแล้ว ปอบถูกนำเสนอผ่านสื่อให้เป็นผู้กระทำความผิดต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และมนุษย์หลอกลวงปอบเพียงเพราะต้องการให้ตนเองมีชีวิตรอด

นิยามความหมายของปอบได้ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยแรกเริ่มปอบถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความน่ากลัว ที่ถูกเชื่อมโยงกับความเป็นชนบท

และความเชื่อดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปอบจะไม่มาถึงพื้นที่ที่มีความเจริญแล้ว โดยเป็นการอธิบายเรื่องปอบในมุมมองที่พื้นที่อื่นและบุคคลอื่น ที่ถูกกดทับ ปอบ ถูกแบ่งออกโดยใช้ความเป็นชนบทเป็นสัญลักษณ์ พร้อมทั้งสถานะทางสังคมที่ ต่ำกว่า ในระยะเวลาต่อมา ความเชื่อในเรื่องของปอบได้ถูกขยายขอบเขตจาก พื้นที่ภาคอีสานมายังภูมิภาคอื่นๆ พร้อมทั้งการลดสถานะการกดทับในสถานะ ทางสังคมลง กล่าวคือ หากแต่เดิมปอบไม่สามารถเข้าสิงคนเมือง ไม่สามารถเข้า สิงคนมียศถาบรรดาศักดิ์ได้ ในกาลต่อมาปอบสามารถสิงคนเมือง คนกรุงเทพฯ โดยมีได้คำนึงถึงสถานะทางสังคมอีกต่อไป ในส่วนของภาพยนตร์ ปอบได้ถูกทำให้ กลายเป็นความบันเทิง โดยเชื่อมความบันเทิงเข้ากับสภาวะของปอบที่ยึดโยงกับ เพศหญิงเป็นหลัก ทั้งที่ในอดีตปอบสามารถเป็นได้ทั้งหญิงและชาย

ปฏิเสธไม่ได้ว่า เรื่องราวความเชื่อเกี่ยวกับปอบยังถูกมองจากคนใน สังคมบางส่วนว่า เป็นเรื่องงมงาย ล้าหลัง ไม่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ และหลอกลวง และในทางตรงกันข้าม ก็ยังมีคนที่เชื่อในเรื่องของปอบว่าเป็นเรื่องที่มีอยู่จริง เพราะเคยได้ฟังเรื่องเล่าจากคนรู้จักหรือประสบพบเจอด้วยตนเอง โดยความเชื่อ บางส่วนยังคงยึดโยงอยู่กับพื้นที่-ชุมชนที่มีความเชื่อเรื่องปอบร่วมกัน อนึ่ง ความ เชื่อในเรื่องของปอบมีมาอย่างช้านานในพื้นที่ภาคอีสานด้วยความเชื่อที่ฝังรากลึก ส่งผลให้เรื่องราวของปอบยังคงปรากฏอยู่ในสื่อจนถึงปัจจุบัน และพื้นที่ส่วนใหญ่ ที่ถูกอ้างว่าพบปอบคือพื้นที่ในภาคอีสาน ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบได้ถูกทำให้ กลายเป็นคนชายขอบของสังคม ไม่ว่าจะป็นข้อเท็จจริงหรือการหลอกลวง โดยมีวัตถุประสงค์แอบแฝงของผู้กล่าวหา ผลคือผู้ถูกกล่าวหาอาจถูกทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน ถูกขับไล่ออกจากเคหสถานของตนเอง โดยที่ภาครัฐไม่สามารถ ให้ความช่วยเหลือได้ หรือแม้แต่เรื่องเล่าที่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่รัฐกลับเป็นผู้ละเว้น ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทำการละเมิด สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นปอบ

จากภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการปรับตัวของหมอผี เพื่อให้วิชาชีพของตน ยังคงดำรงอยู่ได้ในสังคม แม้จะเป็นการหลอกลวงชาวบ้านในพื้นที่ หมอผีก็

จำเป็นต้องทำเพื่อความอยู่รอด แลกเช่นเดียวกับปอบ อนึ่ง จากงานวิจัยของ อภิมุข สดมพฤกษ์ (2558) สะท้อนให้เห็นว่า หมอผีคือผู้ที่มีบทบาทอย่างสูงในการชี้้นำถึงความเชื่อเรื่องการมีตัวตนของปอบในหมู่บ้าน ทั้งนี้ มีความเป็นไปได้ที่ สอดคล้องกันกับภาพยนตร์ว่า トラบใดที่ยังมีผีปอบอยู่ในชุมชน จะทำให้หมอผี ยังคงมีบทบาทมีตัวตนในชุมชนดังกล่าวต่อไป เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการ สร้างความผาสุกให้เกิดขึ้นในสังคม

ปอบใน *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* สะท้อนให้เห็นถึงอีก ด้านหนึ่งของปอบ ที่มีความรู้สึกนึกคิดไม่ต่างจากมนุษย์ มีการเลือกปฏิบัติอย่าง ไม่เท่าเทียมกันต่อคนที่รักและบุคคลทั่วไป สามารถที่จะมีความรัก แต่ก็เข้าใจใน ข้อจำกัดของการเป็นปอบที่เป็นที่รังเกียจและหวาดกลัวของสังคม ทำให้ปอบไม่ อาจเอื้อมไปแสดงออกซึ่งความรักอย่างโจ่งแจ้งกับคนที่ปอบชอบพอ

ตัวละครเดี่ยวที่พูดภาษากลางในภาพยนตร์สะท้อนให้เห็นถึงบุคคล ภายนอก ที่ไม่เชื่อในความเชื่อดั้งเดิมของคนในพื้นที่ อีกทั้งยังไม่เห็นด้วยกับการ ประกอบอาชีพหมอผีหรือหมอธรรม เพราะบุคคลจำพวกดังกล่าวคือคนที่หลอก ลวงประชาชน และเห็นว่าเป็นเรื่องน่ายินดีที่ความเชื่อเหล่านี้จะค่อยๆ หดไป ตามยุคตามสมัย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันจากข่าวที่ปรากฏผ่านสื่อและข้อคิดเห็น พบว่า ประชาชนบางส่วนยังคงมีความเชื่อในเรื่องของปอบ โดยมีทั้งประชาชนที่มี ความเชื่อเข้าร่วมพิธีกรรมที่เชื่อว่า จะช่วยกำจัดปอบออกไปจากพื้นที่ รวมไปถึง การสนับสนุนให้ขับไล่ปอบออกจากพื้นที่ และอาจไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ความเชื่อเรื่อง ปอบจะค่อยๆ หดไป เนื่องจากผู้ที่เข้าร่วมพิธีบางคนยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการพัฒนาทางเทคโนโลยี ความ สะดวกในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี และทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อ ส่งผลให้การสร้างวาทกรรมผ่านภาพยนตร์ สามารถกระทำได้สะดวก เยาวชนสามารถหยิบยกเรื่องราวความเชื่อมาทำเป็น ภาพยนตร์ ภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* นำเสนอ

ภาพลักษณ์และมุมมองใหม่ที่มีต่อปอบ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการเอาตัวรอดของทั้งปอบและหมอผีให้ยังสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ ภาพยนตร์สั้นยังตั้งคำถามถึงความสามารถในการดำรงความเชื่อในเรื่องของปอบ หมอผี เรื่องเหนือธรรมชาติในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งต่อกันในช่วงวัยอื่นและคนในพื้นที่ที่มีความเชื่อเรื่องปอบ

ผู้กำกับภาพยนตร์สั้นเรื่อง *He Is a Real Ghost, Please Trust Us* ทำให้ปอบกลายเป็นปอบที่ไม่มีความน่าเกรงกลัว มีความคิดเสมือนมนุษย์ทั่วไป สามารถมีอารมณ์แบบเดียวกับมนุษย์ ทั้งความทุกข์ ความละเอียด ความรัก ฯลฯ ภาพยนตร์สั้นสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เชื่อในเรื่องของปอบในหมู่เยาวชน โดยมีการใช้ตัวละครปอบเป็นเพศชาย วัยกลางคน เช่นเดียวกับคนจ้างวานหมอผีให้เป็นวัยกลางคน เพื่อตั้งคำถามถึงความเชื่อ ภาพยนตร์มีการฉายให้เห็นภาพทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืน มีการจัดแสงแบบสีมืดมัวในบางช่วง มีการใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปอบ เพื่อทำการติดตามให้ดูสมจริงเสมือนสารคดี มีการใช้เพลงประกอบเป็นทำนองที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอีสาน มีการใช้ภาษาอีสานเป็นบางช่วง เพื่อให้ผู้ชมภาพยนตร์สามารถคาดเดาถึงพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ในภาพยนตร์ ซึ่งภาพยนตร์สั้นเรื่องดังกล่าวมีความแตกต่างไปจากภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ที่ฉายให้เห็นถึงความน่ากลัวของปอบ หรือทำให้ปอบกลายเป็นตัวตลก และการวางตัวละครปอบที่เน้นให้เป็นสตรี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กำจร หลุยยะพงศ์ (2556), *ภาพยนตร์กับการประกอบสร้างสังคม ผู้คน ประวัติศาสตร์ และชาติ*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชาย นิลอาธิ (2555), “หมู่บ้านผีปอบ บ้านรักษาผีปอบ กรณีบ้านนาสวนาน อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร”, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 3(2): 1-16.

เสฐียรโกเศศ (2503), *สารคดีและประเพณีที่น่ารู้เกี่ยวกับเมืองสวรรค์และผีसाงเทวดา*, กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

เหม เวชกร (2546), *ปิศาจของไทย*, กรุงเทพฯ: วิริยะ.

อภิมุข สดมพฤกษ์ (2558), *การศึกษากระบวนการตีตราทางสังคมที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผีปอบ*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Bowring, J. (1857), *The Kingdom and People of Siam: With a Narrative of the Mission to that Country in 1855* (Vol. 2), London: John W. Parker and Son, West Strand.

Seidenfaden, E. (1952), “The Kui people of Cambodia and Siam”, *Journal of the Siam Society*, 39(2): 144-180.

สื่อออนไลน์

แก้ว มีนานนท์ (2561), “บ้านผีปอบ หนึ่งผีเกรตปีศาจผู้สร้างตำนาน ‘ปอบหยิบ’ และมุกหนี่ผีล่งตุ่ม”, สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2565 จาก <https://thestandard.co/baan-pee-pop/>

เรื่องจริงผ่านจอ (2560), “จับผีปอบ | เรื่องจริงผ่านจอ” [ไฟล์วิดีโอ], สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=03EU7rE2FEc>

ละครวิทยุ คณะเกศทิพย์ (2565), ป่าภูผีปอบ [ไฟล์วิดีโอ], สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=niIiKtKm-vs>

ศิลปวัฒนธรรม (2564), “กรุงเทพฯ จัดการปกครองลาวอีสาน ให้เป็น ‘คนไทย’”, สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2565 จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_36045

ศูนย์ให้การศึกษาสมุทรสงคราม (2564), “ไพล สรรพคุณและประโยชน์ของไพล”, สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2565 จาก <https://skm.ssru.ac.th/news/view/a637>

- สมานันท์ พุทธจักร (2560), “13 ปี สื่อตีข่าว ‘ปอบ’ อย่างน้อย 74 ครั้ง คนถูกตีตรา ‘เจ็บ-ตาย’ รัฐต้องไกลเกลี่ยหัวรุนแรง”, สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.tcijthai.com/news/2017/26/scoop/7540>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (ม.ป.ป. [ก]), “คนชายขอบ (๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐)”, สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565 จาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>
- _____. (ม.ป.ป. [ข]), “ยศถาวรรัตศักดิ์ (๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐)”, สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565 จาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>
- อมรินทร์ เทเลวิชั่น (2565), “ไล่ปอบพิสดาร! แส้หายเขี่ยนยายสลับ เจ้าสำนักอ้างดี 10 ที่ พระร่วมเทศน์ส่งวิญญาณ”, สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.amarintv.com/news/detail/149310>
- Thairath Online (2564), “ไล่ผีปอบสิงคุณตา เลือดทะลักออกปาก | 03-12-64 | ข่าวเช้าหัวเขียว” [ไฟล์วิดีโอ], สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=7dWppvZcUg4>
- TheghostradioOfficial (2564ก), “ผีปอบ | คุณโยทิน | 6 ก.พ. 2564 | ***เรื่องผีสะเทือนใจ | The Ghost Radio” [ไฟล์วิดีโอ], สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=o7YgJz3vaFs>
- _____. (2564ข), “ปอบแม่ ปอบลูก | คุณนิต | 11 ก.ค. 2564 | The Ghost Radio” [ไฟล์วิดีโอ], สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ecEYNpPmzFU>
- _____. (2565), “บ้านผีปอบ 1996 เสธ.เอ | 13 ส.ค. 2565 | The Ghost Radio” [ไฟล์วิดีโอ], สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=h73y1gfaaj8>